

Viitasaari-heimo

Viitasaaren osallisuussuunnitelma

Versio 1.2: 12.10.2023

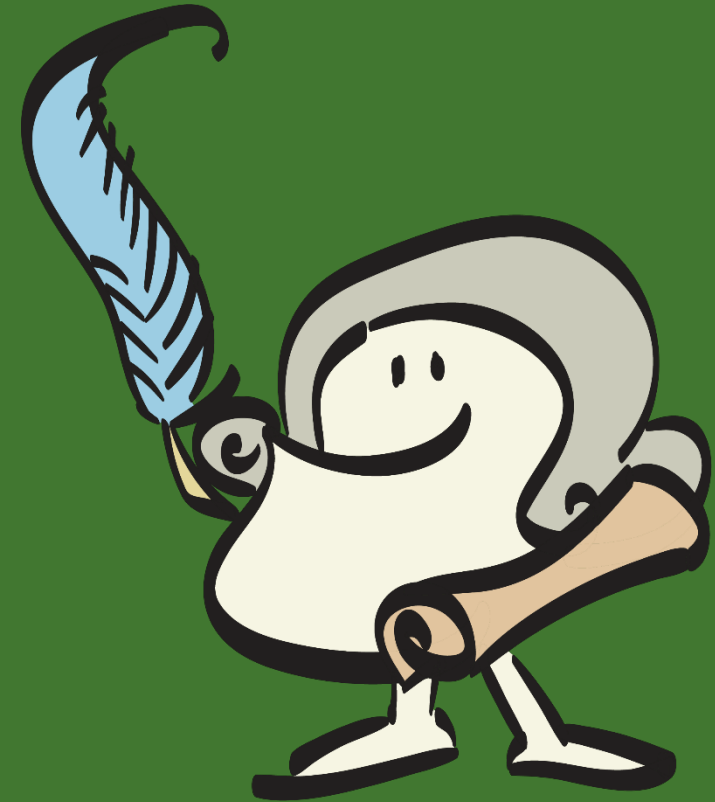

VIITASAARI

Osallisuussuunnitelman sisältö

1. Mitä osallisuus on?
2. Osallistamisen tavoite
3. Osallisuus lähtee strategiasta
4. Osallisuuden periaatteet
5. Osallisuuden muodot nyt
6. Osallisuustyön käytännön toteuttaminen

Liitteet

1. Mitä osallisuus on?

Osallisuuden lakisääteinen peruste

”Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista” (Kuntalaki 22 §)

“on osallistumista ja kuulumista”

syntyy vuorovaikutuksessa oman lähiyhteisön ja -ympäristön kanssa

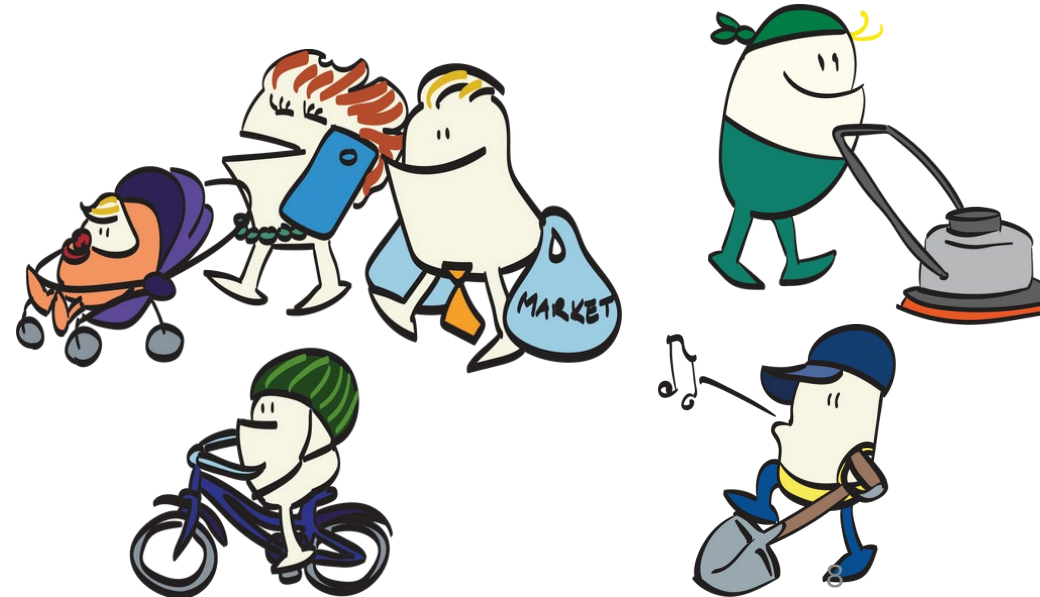
OSALLISUUS

on mahdollisuus tehdä asioita, jotka ovat merkityksellisiä itselle ja myös muille

on mahdollisuus vaikuttaa itseään ja lähiyhteisöään koskeviin asioihin

on mahdollisuus olla osa isompaa ilmiötä tai joukkoa

“Ihminen on oman elämänsä keskiössä ja oman arkensa asiantuntija.”

2. Viitasaaren osallisuuden tavoitteet - ”Pikkasen parempaa osallisuutta”

- Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia
- Kehitetään asukkaiden tiedonsaantia ja asiointia
- Kaikki tekevät osallisuustyötä –
kaikilla olisi tunne että halutessa mahdollisuus vaikuttaa

3. Osallisuus lähtee strategiasta

Viitasaaren kaupunkistrategian arvot, päämäärät ja toteutuskeinot luovat pohjaa osallisuudelle. Osallisuustyö ja sen toimenpiteet tukevat strategian toteuttamista.

Arvot, eli näin me toimimme

Vastuullisesti

- *Toimimme reilusti, luotettavasti ja avoimesti/läpinäkyvästi.* Kehitämme Viitasaarta ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla nykyisille ja tuleville viitasaarelaisille.

Rohkeasti

- Tartumme rohkeasti ja ennakkoluulottomasti haasteisiin. *Etsimme rohkeasti ratkaisuja ja uskallamme tehdä asioita uusilla tavoilla.* Otamme hallittuja riskejä. Emme pelkää epäonnistumista ja opimme virheistä.

Avoimesti

- *Olemme avoimia uusille asioille ja ihmisille sekä luomme yhteisöä, jossa kaikki kokevat olevansa tervetulleita.* Edistämme toiminnassamme yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä yli organisaatorajojen. Olemme asukkaita varten ja kohtaamme toisemme ihmisinä. *Otamme asukkaat mukaan sekä hyödynnämme laajasti yhteisön osaamista.*

Päämäärä ja keinoja, joilla toteutamme päämäärää

Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen

- Kehitetään palveluhenkistä ja sujuvaa toimintakulttuuria, asukkaiden **tiedonsaantia ja asiointia.**
- Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan **lähipalveluiden** säilyminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.
- Edistetään **asukkaiden osallistumismahdollisuuksia** ja vastataan järjestöjen toimitilarpeisiin.

Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana

- Kehitetään kunnan päätöksenteon ja toiminnan **yrittäjälähtöisyyttä ottamalla käyttöön yritysvaikutusten ennakoarviointi** kunnan päätöksenteossa ja paikallista yrittäjyyttä tukevalla hankintapolitiikalla.
- **Parannetaan tiedonkulkua ja yhteistyötä** elinkeinoelämän toimijoiden kanssa.

Viihtyisää asumista keskustasta kyliin

- Vahvistetaan kuntakeskuksen ja kylien viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta **varmistamalla yksityisten ja julkisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus** sekä kehittämällä ympäristöä ja monipuolisia **tapahtumia.**
- **Kylien elinvoima turvataan tietoliikenne- ja tieyhteyksistä huolehtimalla** sekä kylien **kehittämishankkeiden rahoitukseen osallistumalla.**
- **Panostetaan viitasaarelaiseen vahvaan kulttuuriin ja markkinointiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa**

Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari

- Kehitetään **digitaalisia sekä mobiili- ja etäpalveluja.**

4. Viitasaaren osallisuuden periaatteet

- Otamme asukkaat mukaan varhaisessa vaiheessa
- Olemme avoimia
- Hyödynnämme Viitasaarelta löytyvää osaamista
- Olemme saavutettavia ja esteettömiä: olemme helposti ymmärrettävissä, käytämme arkikieltä, toimintamme ovat esteettömiä
- Viranhaltijamme ja hallintomme ovat sitoutuneet huomioimaan osallisuusnäkökulman omassa työssään
- Tavoitteena on, että kaikki tekevät osallisuustyötä – kaikilla olisi tunne, että halutessaan on mahdollisuus vaikuttaa
- Osallisuussuunnitelmamme on elävä: sitä päivitetään ja tarkastellaan säännöllisesti. Osallisuustyö on toistuvaa.
- Viestimme sinnikkäästi ja monikanavaisesti nykypäivän tietotulvassa
- Kohtaamme, olemme vuorovaikutuksessa, annamme kasvot ihmisille, tuomme politiikkaa lähemmäs kuntalaisia.

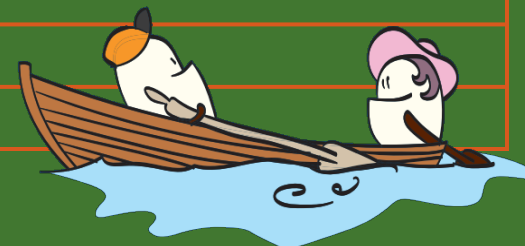

5. Viitasaaren osallisuuden muodot nyt

Selkeä ja monikanavainen tieto palveluista ja osallistumismahdollisuuksista TIETO-OSALLISUUS	Erilaiset ja monipuoliset mahdollisuudet osallistua toiminnan ja palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen SUUNNITTELUOSALLISUUS	Erilaiset ja monipuoliset mahdollisuudet osallistua päätöksenteon valmisteluun ja päätöksentekoon PÄÄTÖKSENTEKO-OSALLISUUS	Mahdollisuus osallistua konkreettiseen toimintaan omassa lähiympäristössä sekä osallistua palvelujen tuottamiseen TOIMEENPANO-OSALLISUUS
Monikanavainen tiedottaminen ja viestintä (kaupungin sähköiset kanavat, paikallislehti, asiointipiste / info)	Yrittäjätoimikunta Kyläillat Seurafoorumi Mökkiläisfoorumi	Vaikuttamistoimielimet: vanhusneuvosto vammaisneuvosto nuorisovaltuusto	Kyläyhdistykset
Tiedotustilaisuudet	Työpajat kuntalaisille	Vaalit	Yhteiset hankkeet - Ketterien kokeilujen elinvoimahautomo – hanke
Yrittäjätoimikunta	Asukaspalautekyselyt	Yrittäjävaikutusten arviointi päätöksenteossa	Yhteiset tapahtumat
Kyläillat	Kumppanuuspöytä	Kuntalaisaloitteet	Etätyötila Lennätin ja Digikeskus
Seurafoorumi	Hankkeet - Ketterien kokeilujen elinvoimahautomo –hanke	Osallistuva budjetointi	Perhekeskus ja päiväkeskus
Mökkiläisfoorumi	Etätyötila Lennätin ja Digikeskus	Kestävän kehityksen toimikunta	Yhteiset tilat
Etätyötila Lennätin ja Digikeskus	Osallisuustyöryhmä		
Perhekeskus ja päiväkeskus	Kestävän kehityksen toimikunta		

Puheoikeus valtuustossa!

Haluamme parantaa vaikuttamismahdollisuuksia varhaisessa suunnittelu- ja päätöksentekovaiheessa!

6. Osallisuustyön käytännön toteuttaminen

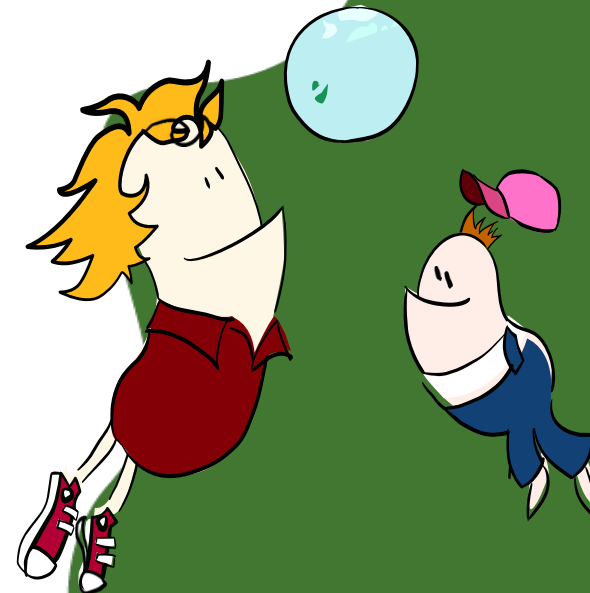
Osallisuustyön organisointi määrittelee sen, mikä taho hallinnon tasolla vastaa Viitasaaren kaupungin osallisuustyöstä ja sen jalkauttamisesta.

Taulukoihin merkitään osallisuustoimenpiteiden käytännön toteutus: tavoiteltavat tulokset, vastuuhenkilö(t), aikataulu, toteutustapa, resurssit sekä arviointi, seuranta ja mittaaminen.

Osallisuuden toteuttamismuotojen toimivuutta on hyvä tarkastella ja päivittää aika ajoin sekä luoda myös uusia tapoja tilanteiden ja tarpeiden mukaan.

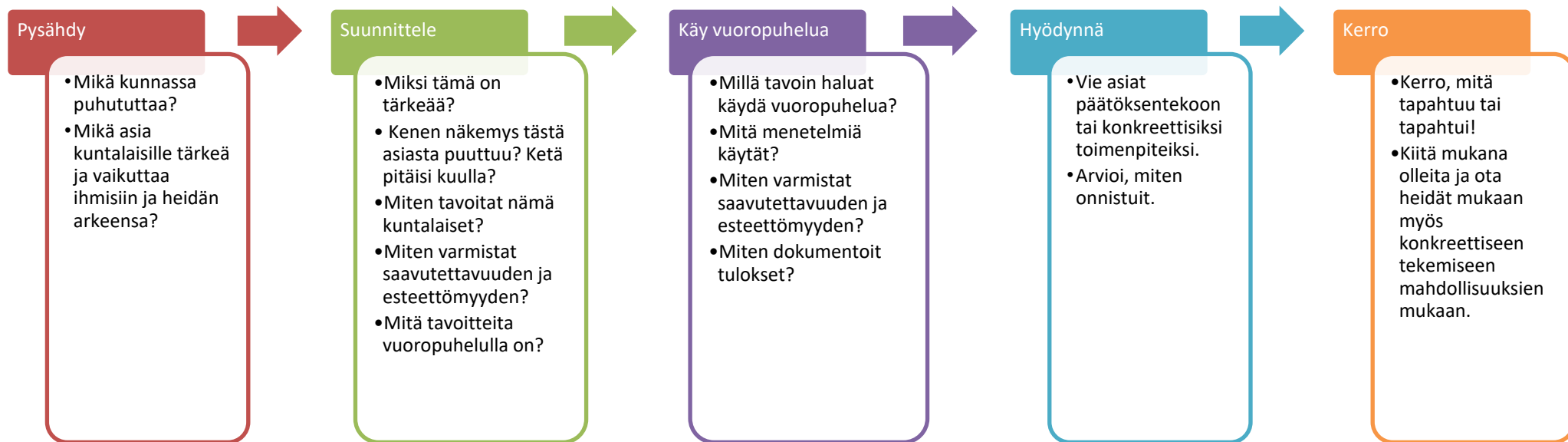
6.1 Osallisuustyön organisointi

Osallisuustyöstä vastaava hallinnonala ja henkilö	
Osallisuustyöryhmän rooli ja tehtävät	
Osallisuussuunnitelman tarkastelun ja päivityksen ajankohdat	Talousarviovalmistelu syksyllä: suunnittelu ja budjetointi Tilinpäätöskäsittely keväällä: toteutumisen seuranta
Osallisuussuunnitelman jalkauttaminen organisaatioon, esittely ja mahdolliset koulutukset	
Osallisuus ja hyvinvointityö	<ul style="list-style-type: none">• Osallisuustoimenpiteiden linkittäminen hyvinvointisuunnitelmaan ja -kertomukseen
Osallisuustyön mittarit ja mittaamisen näkökulmat (osallisuuden kokemus, hyvinvointi jne)	<ul style="list-style-type: none">• Osallisuusindikaattori• Toimenpidekohtaiset mittarit
Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa: käytännöt	Hyvinvointialue toimii osallisuustyön kumppanina mm. kuntaneuvottelujen kautta. Hyvinvointialue toteuttaa myös omaa osallisuustyötään, joka kohdistuu Viitasaareen ja sen asukkaisiin.
Osallisuustyön kumppanit ja sidosryhmät	Kehittämissyhtiö Witas, Viitasaaren seurakunta

6.2 Kunnan osallisuustyön muistilista

Tämän prosessikaavion avulla voi tunnistaa kunnan osallisuus- ja yhteiskehittämistyön paikkoja ja suunnitella käytännön toteutusta.

Tieto-osallisuus – toteuttaminen

TIETO-OSALLISUUS Selkeä ja monikanavainen tieto palveluista ja osallistumis-mahdollisuuksista	Tavoiteltavat tulokset	Kuka vastaa?	Milloin?	Miten?	Resurssit	Arvionti ja seuraaminen, Mittarit Viestintä
Monikanavainen tiedottaminen ja viestintä (kaupungin sähköiset kanavat, paikallislehti,)	Asukkaat saavat ajantasaista tietoa kaupungin toiminnasta ja päätöksistä					
Asiointipiste / info						
Tiedotustilaisuudet						
Kyläillat			Järjestetään 2 x vuodessa	Kiertävästi kylillä		
Yrittäjätoimikunta						
Seurafoorumi						
Mökkiläisfoorumi						
Etätyötila Lennätin ja Digikeskus						
Perhekeskus						
Päiväkeskus						

Suunnitteluosallisuus - toteuttaminen

SUUNNITTELU- OSALLISUUS Erilaiset ja monipuoliset mahdollisuudet osallistua toiminnan ja palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen	Tavoiteltavat tulokset	Kuka vastaa?	Milloin?	Miten?	Resurssit	Arvionti ja seuraaminen Mittarit Viestintä
Yrittäjätoimikunta						
Kyläillat						
Seurafoorumi						
Mökkiläisfoorumi						
Työpajat kuntalaisille						
Asukaspalautekyselyt						
Kumppanuuspöytä						
Hankkeet						
Ketterien kokeilujen elinvoimautomo - hanke						
Etätyötila Lennätin ja Digikeskus						
Vapaamuotoiset keskustelut eri paikoissa						
Kestävän kehityksen toimikunta						

Päätöksenteko-osallisuus - toteuttaminen

PÄÄTÖKSENTEKO-OSALLISUUS Erilaiset ja monipuoliset mahdollisuudet osallistua päätöksenteon valmisteluun ja päätöksentekoon	Tavoiteltavat tulokset	Kuka vastaa?	Milloin?	Miten?	Resurssit	Arvionti ja seuraaminen Mittarit Viestintä
Vanhusneuvosto			Kokoontumiset x vuodessa	<ul style="list-style-type: none"> Kokoukset Puheoikeus valtuuston kokouksissa 		
Vammaisneuvosto			Kokoontumiset x vuodessa	<ul style="list-style-type: none"> Kokoukset Puheoikeus valtuuston kokouksissa 		
Nuorisovaltuusto				<ul style="list-style-type: none"> Kokoukset Puheoikeus valtuuston kokouksissa 		
Valtuuston pienryhmät				Mahdollisuus osallistua kaupunginhallituksen kokouksiin		
Vaalit						
Kuntalaisaloite				<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaisaloite.fi –palvelu Postilaatikko kaupungintalolla Sähköposti 		
Yrittäjävaikutusten arvionti						
Osallistuva budjetointi						
Kestävän kehityksen toimikunta						

Toimeenpano-osallisuus- toteuttaminen

TOIMEENPANO-OSALLISUUS Mahdollisuus osallistua konkreettiseen toimintaan omassa lähiympäristössä sekä osallistua palvelujen tuottamiseen	Tavoiteltavat tulokset	Kuka vastaa?	Milloin?	Miten?	Resurssit?	Arvionti ja seuraaminen Mittarit Viestintä
Kyläyhdistykset						
Yhdistykset ja järjestöt						
Yhteiset tapahtumat						
Yhteiset hankkeet						
Ketterien kokeilujen elinvoimautomo - hanke						
Etätyötila Lennätin ja Digikeskus						
Perhekeskus						
Päiväkeskus						
Muut yhteiset tilat						
Kehittämissyhtiö Witas						

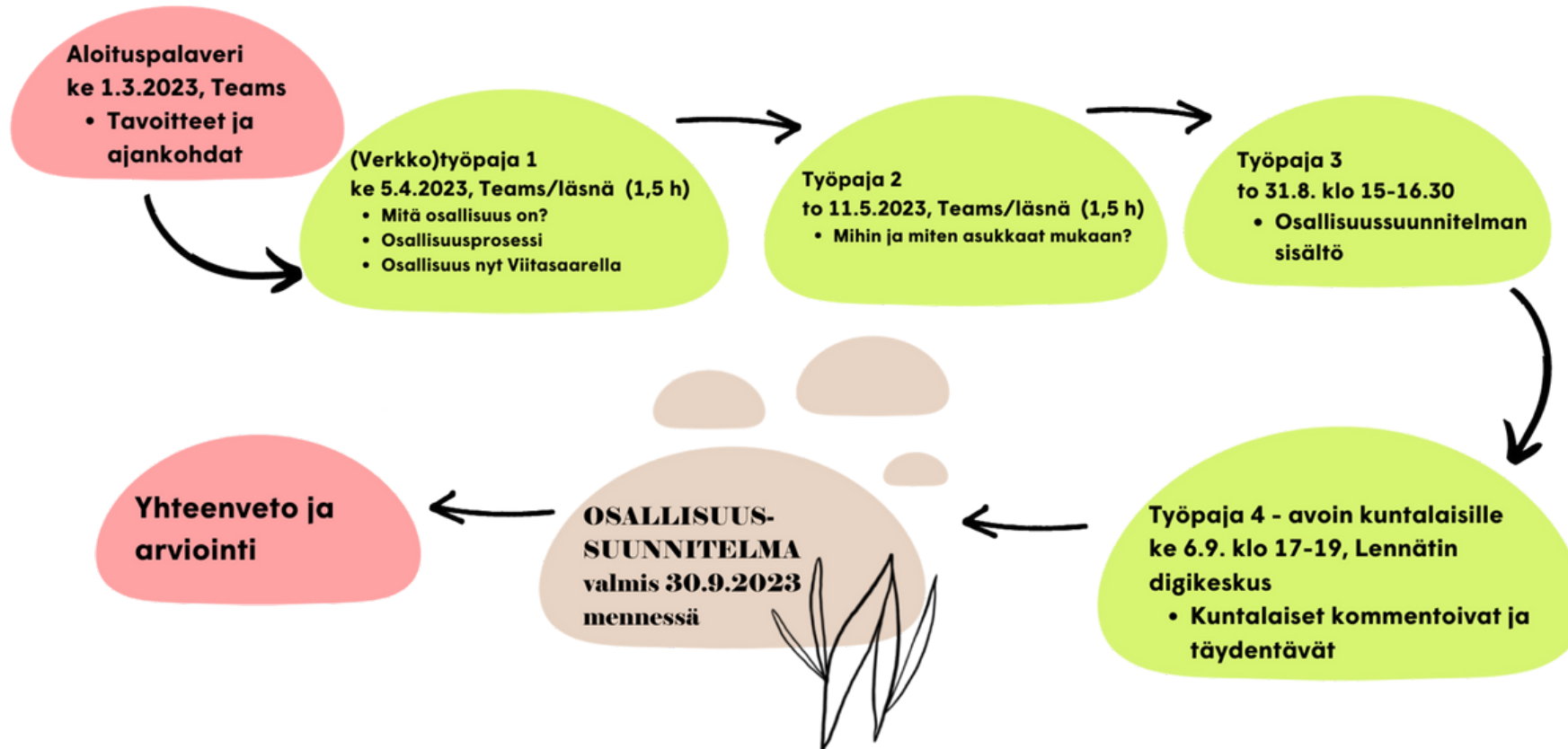

Liitteet

LIITE 1. Osallisuussuunnitelma-prosessin toteutus

Viitasaaren osallisuussuunnitelman laatiminen 2023

MAAHENKI

OSALLISUUSTYÖRYHMÄ 2023

Tiina Honkanen, kaupunginsihteer

Anni Ala-Kokko, nuva

Kaija Hanell, vanhusneuvosto

Mirva Jännti, Lennätin Digikeskus

Vuokko Leivonen, kyläyhdistykset

Juha Summala, Viitasaaren srk

Merja Uusi-Maahi, vammaisneuvosto

Outi Vornanen, kaupunginhallituksen

edustaja

Olli Karola ja Sonja Essel,

Keski-Suomen hyvinvointialueen

osallisuuskoordinaattorit

Työpajojen suunnittelu,

fasilitointi ja aineiston

kokoaminen Niina Vuori ja Jussi

Keränen, Maahenki Oy

Viitasaaren osallisuussuunnitelman runko on laadittu kevään ja syksyn 2023 aikana osallisuustyöryhmän työpajoissa. Kuntalaiset ovat päässeet vaikuttamaan sisältöihin työpajassa 6.9.2023.

LIITE 2. 6.9. Asukkaille avoimessa työpajassa esiin nousseita osallistumisen esteitä Viitasaarella

- Liikkuminen, kulkeminen
 - etäisyydet
 - liikenneyhteydet
 - liikuntaesteisyys
 - kustannukset
- Viestintä ja osallisuuden muodot
 - osallisuus on vielä vieras käsite
 - tieto osallistumismahdollisuuksista ei tavoita
 - nykyiset osallisuuden muodot ja vaikuttamisen tavat eivät innosta (kyselyitä liikaa) tai tavoita (esim. eri ikäiset, eri asukasryhmät)
- Epäily omiin vaikuttamismahdollisuuksiin
 - luottamuspuola päätöksentekijöitä kohtaan
 - riittävätkö taidot vaikuttaa ja osallistua?
 - ei ole resursseja toteuttaa kuulemisen tuloksia
- Henkilökohtaiset syyt
 - ikääntyminen
 - kiinnostuksen puute
 - ajanpuute
 - leimaantumisen pelko

**Millä ratkaisuilla esteet
selätetään?**

LIITE 3. Osallistumisen esteet

Osallistumisen ja vaikuttamisen esteet

Mikä estää osallistumasta ja vaikuttamasta Viitasaarella?

Mitä kaipaisit lisää? Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa?

Kirjoita lapuille ja liimaa alle. Ei haittaa vaikka asiiasi löytyy jo seinältä.

"Pääsevät" kaikki paikalla/osallistumaan?

luka päättää Viitasaaren osaston kunnista? Mihin voi toteuttaa asioita?

Osallistumis- mahdollisuudesta riittävä/ oikeat välineet viestintä

Riittävät tiedot osallistua, vaikuttaa?

- informaation saatavuus
- kukaan ei tiedä kuka osallistuu
- osallistujien tunnettuus
- osallistujien tunnettuus
- osallistujien tunnettuus

Osallistuminen ei ole yksipuolista, vaan lapsille tämä käsitteellinen kysymys

Osallistuminen on uudenlaista kättä, jota ei voi "ymmärtää" ilman kättä

Osallistuminen on uudenlaista kättä, jota ei voi "ymmärtää" ilman kättä

JKÄÄNTÄMINEN

Estäjä:
- aika ei riitä tekemiseen
- kyselyt on tylsä lapa osallistua ja kyselyt tulevat josta jostakin
- resurssit eivät riitä toteuttamiseen
- ei ole riittävästi

- syrjäkyliltä kulkeminen

POLTTOAINEEN HINTA

- kukaan ei tiedä
- kukaan ei tiedä
- kukaan ei tiedä

Ilma: huono, ihmiset kokevat kovan, mielikuvitus ilmastoinen voi antaa laiman

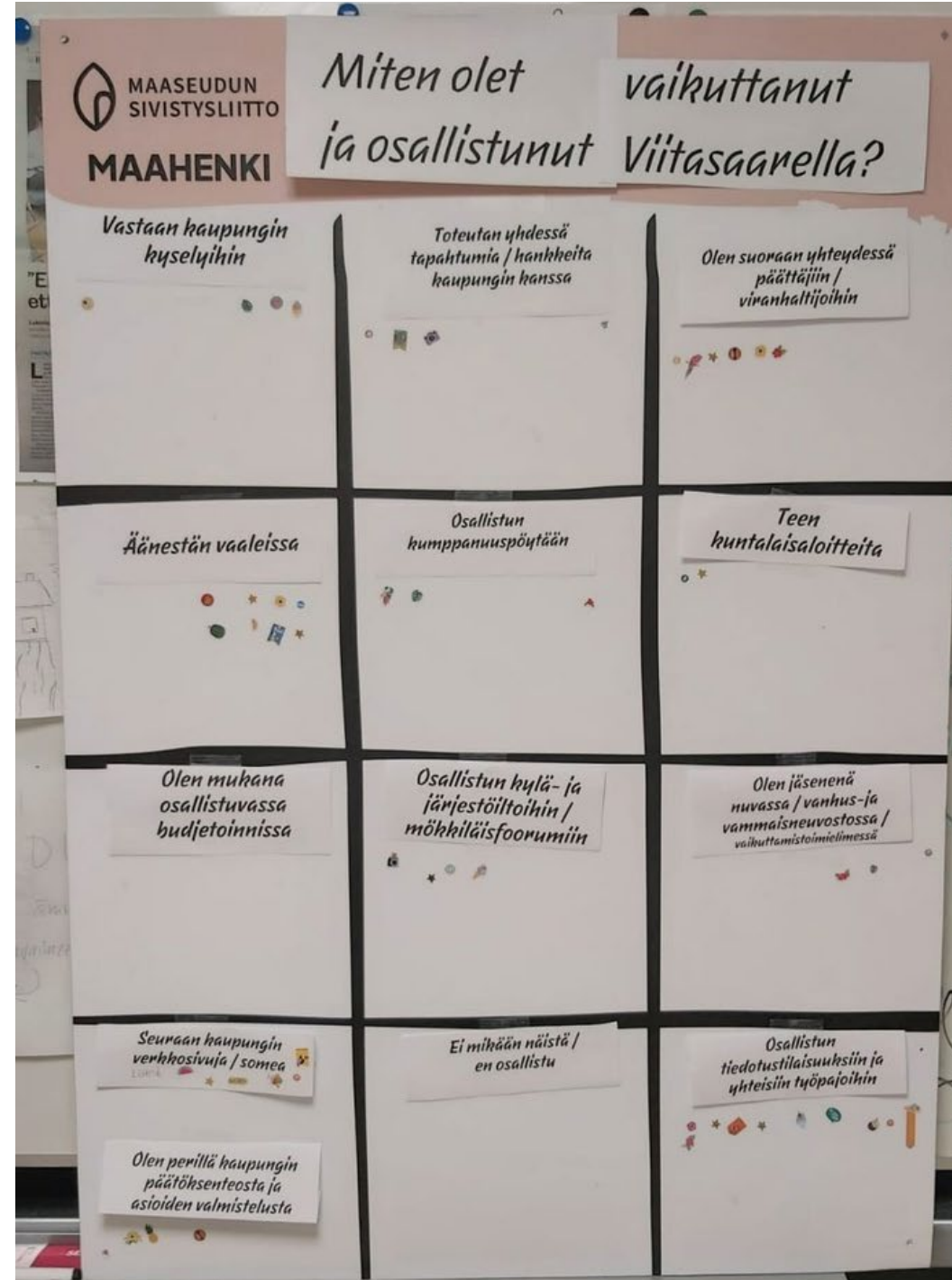
Radiota tai postin kautta ei ole saatu kiinni kun liikutaan ei välitä rahaa

Suoran palautteen antamisen kaupan- jille, tietystä asiasta - toiveet ja puutteet "postilaatikko"

Jos ei ole asia/tila kysymys, ei ole kukaan kättä "kättä" - kättä

Helpon purkamista
Asukkaat josta voisi kysyä kättä
vaikuttamiskäsitteistä (Ei ole kättä)

LIITE 4. Käytetyimmät osallistumisen väylät nyt

Työkaluja ja linkkejä

- [ITU-suunnittelupeli kunnille yhteiskehittämiseen](#)
- [Ystäväni-kirja kunnille nuorten kuulemiseen](#)
- [Dialogeillaan-pelikortit](#)
- [Osallisuusindikaattori](#)
- www.maahenki.fi

